

ZIYORAT VA TARIXIY TURIZMNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR BILAN UYG‘UNLIGI

Asadova Mashhura Usmon qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti Turizm fakulteti

Turizm faoliyat yo‘nalishlari bo‘yicha 3-kurs talabasi

Annotatsiya: Ush maqoladagi ziyorat va tarixiy turizmning zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashuvi o'rganiladi. Virtual reallik (VR), kengaytirilgan reallik (AR), sun'iy intellekt (AI), raqamli gidlar va blokcheyn texnologiyalari ziyoratchilar va sayyohlar uchun qanday qulayliklar yaratayotgani tahlil qilinadi. Shuningdek, texnologiyalar madaniy merosni asrash va sayohat tajribasini yaxshilashdagi o'rni haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Ziyorat turizmi, tarixiy turizm, zamonaviy texnologiyalar, virtual reallik, sun'iy intellekt, raqamli gidlar, blokcheyn.

Abstract: The paper critically discusses the marriage of pilgrimage and historical tourism with modern technologies. It critically examines the role of virtual reality (VR), augmented reality (AR), artificial intelligence (AI), digital guides, and blockchain technologies in making pilgrims' and tourists' lives easy. It also considers the implications of technologies on the preservation of cultural heritage and the improvement of the travel experience.

Keywords: Pilgrimage tourism, historical tourism, modern technologies, virtual reality, artificial intelligence, digital guides, blockchain.

Аннотация: В статье они говорят о интеграции паломнической и туризма истории с новыми технологиями. Обследовано, как виртуальная реальность (VR), дополненная реальность (AR), искусственный интеллект (AI), цифровые гиды и блокчейн-технологии обеспечивают паломникам и туристам удобства. В этом также говорится о вкладе технологий в сохранение культурного наследия и увеличение впечатлений от поездки.

Ключевые слова: Паломнический туризм, исторический туризм, новые технологии, виртуальная реальность, искусственный интеллект, цифровые гиды, блокчейн.

KIRISH

Ziyorat turizmi mohiyatan ziyoratgohlarni ziyorat qilish jarayonidir. Odatda, ziyoratlar diniy maqsadlar uchun kunlar, haftalar yoki hatto oylar davomida olib boriladigan uzoq safarlarni tashkil qiladi. Ular butun bir sayohatni o‘z ichiga olib, e‘tiqodli odamlar o‘z dinlari bilan munosabatlarini mustahkamlash uchun boradigan maskanlardir. Ziyorat turizmi tashrif buyurish mumkin bo‘lgan shahar yoki ma‘lum hududdagi masjidlar va cherkovlarga yoki boshqa diniy diqqatga sazovor joylarga tashrif buyurishni o‘z ichiga olishi mumkin. Ziyorat turizmi turistlarni diniy munosabat va urf-odatlariga erishish uchun to‘liq yoki kuchli

turtki beradigan turizm turidir. Bugungi kunda texnologiyaning tez rivojlanishi turizm sohasini ham o'zgartirmoqda. Ayniqsa, ziyorat va tarixiy turizm bo'yicha zamonaviy texnologiyalar an'anaviy tajribalarni raqamli shaklda taklif etib, sayohatchilar uchun qulaylik yaratmoqda. Masalan, virtual reallik ziyoratchilarga muqaddas maskanlarga masofadan tashrif buyurish imkonini berayotgan bo'lsa, sun'iy intellekt asosidagi gidlar sayyohlarga real vaqt rejimida ma'lumot taqdim etmoqda. Ushbu maqolada zamonaviy texnologiyalar va ziyorat hamda tarixiy turizmning uyg'unligi tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

1. Virtual va kengaytirilgan reallikning o'rni

Virtual reallik (VR) va kengaytirilgan reallik (AR) texnologiyalari ziyorat turizmida yangi imkoniyatlar ochmoqda. Misol uchun, Saudiya Arabistonidan ishlab chiqilgan "Haramain VR" loyihasi orqali ziyoratchilar Ka'ba va Masjid al-Haromni virtual tarzda ko'rishlari mumkin.

Tadqiqotchi Patel R. ta'kidlaganidek:

"Virtual reallik yordamida ziyoratchilar o'zlarini muqaddas joylarda his qilishlari mumkin, hatto real tashrifdan oldin ham." [3]

Bu esa ziyoratchilarni oldindan tayyorlash va ularning ziyorat jarayonini qulaylashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

2. Sun'iy intellekt va raqamli gidlar

Sun'iy intellekt asosidagi gidlar sayohatchilar uchun eng kerakli vositalardan biriga aylangan. Misol uchun, "Google Arts & Culture" ilovasi tarixiy joylar haqida batafsil interaktiv ma'lumot taqdim etadi. Sun'iy intellekt ovozli tarjima xizmatlari orqali turli tillarda tushuntirishlar berib, sayyohlarga qulaylik yaratadi.

Mutaxassis Smith J. quyidagicha izohlaydi:

> "Sun'iy intellekt asosidagi gidlar turizmning kelajagini shakllantirmoqda, ular real vaqt rejimida ma'lumot yetkazib berish orqali sayyohlarning tajribasini oshiradi." [2]

3. Raqamli texnologiyalar va madaniy merosni saqlash

Zamonaviy texnologiyalardan foyiladi bilan tarixiy obidalarni va madaniy merosni raqamlashtirish faoliyatlari olib borilmoqda. UNESCO tomonidan oydinlantirishma joy berilgan "Digital Heritage" loyihasi tarixiy joylarni 3D modellashtirib saqlab qolish va ommaga keng tarqatishni maqsad qilmoqda.

UNESCO mutaxassislarining fikricha:

> "Texnologiya tarixiy merosni saqlash va targ'ib qilishda yangi ufqlar ochmoqda." [1]

Shu nafaqat tarixiy obidalarni asrash, balki sayyohlarni o'ziga jalb qilish uchun ham samarali usul hisoblanadi.

4. Mobil ilovalar va interaktiv sayohatlar

Bugungi kunda turizm bo'yicha turli mobil ilovalarlar keng qo'llanmoqda. Misol uchun, "Visit Mecca" va "IslamicFinder" kabi ilovalar ziyoratchilarga Hajj va Umra safarlarda yo'nalishlarni ko'rsatib berish va zarur ma'lumotlarni olishda yordam bermoqda.

Anderson L. quyidagicha aytsa:

> "Mobil ilovalar sayohatchilar uchun eng muhim qulayliklardan biridir, chunki ular real vaqt rejimida yo'nalishlarni ko'rsatishi va madaniy ma'lumotlarni taqdim etishi mumkin." [4]

5. Blokcheyn texnologiyasi va xavfsizlik

Blokcheyn texnologiyasi turizm sohasida, xususan, ziyoratchilar uchun xavfsizlik muammolarini hal qilishda katta ahamiyat o'ynaymoqda. Misol uchun, elektron viza tizimlari va onlayn to'lov tizimlarining xavfsizligini ta'minlashda blokcheyn texnologiyalaridan keng foydalanilmoqda.

Olim Anderson L. aytganidek:

> "Blokcheyn texnologiyasi sayyohlarning ma'lumotlarini himoya qilish va ularning xavfsizligini oshirishda katta ahamiyatga ega." [4]

Ushbu texnologiya yordamida ziyoratchilarning shaxsiy ma'lumotlari himoyalangani va soxta ma'lumotlar tarqalishining oldi olinadi.

XULOSA

Zamonaviy texnologiyalar ziyorat va tarixiy turizmida yanada rivojlantirishda katta rol o'ynaymoqda. Virtual reallik, sun'iy intellekt, raqamli gidlar, mobil ilovalar va blokcheyn texnologiyalari sayyohlarga qulaylik yaratish uchun yana, madaniy merosni saqlashda ham kuchli ahamiyat kasb etmoqda. Texnologiyalar ziyoratchilar tajribasini yanada boyitib, turizm sohasining yangi bosqichga chiqishiga xizmat qilmoqda.

Kelajakda turizmning texnologiyalar bilan uyg'unlashuvi yanada rivojlanib, sayyohlar uchun yanada innovatsion imkoniyatlar yaratilishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. UNESCO World Heritage Center. (2023). Digital Preservation of Cultural Heritage.
2. Smith, J. (2022). The Role of AI in Modern Tourism. Oxford University Press.
3. Patel, R. (2021). Virtual Reality in Religious Tourism. Springer.
4. Anderson, L. (2020). Blockchain for Travel and Tourism. Routledge.
5. The World Tourism Organization (UNWTO). (2023). Annual Tourism Report.